

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра логопедії

**Інструктивно-методичні матеріали
до практичних занять**

з дисципліни: *Дитяча нейропсихологія*

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія) другий (магістерський)

рівень

Мова навчання: українська

Розроблені:
к.психол.н., доцентом
Харченко Т. Г.

РОЗДІЛ 1. ВСТУП ДО НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття № 1

Тема 1.1. *Предмет, завдання, структура та методи нейропсихології.*

Мета. Висвітлити передумови виникнення нейропсихології, її предмет, завдання та методи дослідження.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
5. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2014. – 92 с.
6. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
7. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Предмет, завдання та методи нейропсихології.
2. Структура сучасної нейропсихології.
3. Розвиток нейропсихології за кордоном.
4. Науковий вклад О.Р.Лурія у вітчизняну нейропсихологію.
5. Становлення нейропсихології в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Феноменологічний принцип нейропсихологічного обстеження хворого».
3. Охарактеризуйте види нейропсихологічних порушень.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 2

Тема 1.2. *Морфофункціональна організація великих півкуль як субстрату вищих психічних функцій (ВПФ).*

Мета. Засвоїти структуру і функціонування ЦНС, функціональну організацію кори головного мозку, ділянки мозку, їх функції. Проаналізувати методи дослідження міжпівкульної асиметрії та міжпівкульної взаємодії.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики / Ю. В. Коломієць

// [Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія](#). - 2011. - Вип. 17. - С. 95-98.

5. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.

6. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.

7. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.

8. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Загальний план будови нервової системи. Основні принципи будови мозку.
2. Структура і функціонування центральної нервової системи людини (ЦНС). Ділянки мозку, їх функції.
3. Кора великих півкуль головного мозку. Локалізація функцій у корі головного мозку.
4. Функціональні системи: будова, характеристика і роль у нейропсихології.
5. Енергетичний блок: блок регуляції тонуусу.
6. Блоки прийому, переробки і збереження інформації.
7. Блок програмування, регуляції та контролю складних форм діяльності.
8. Методи дослідження міжпівкульної асиметрії та міжпівкульної взаємодії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Особливості функцій кори часток лівої та правої півкуль».
3. Охарактеризуйте особливості нейропсихологічної роботи з ліворукою дитиною.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 3

Тема 1.3. Проблема співвідношення мозку і психіки.

Мета. Розкрити взаємозв'язок мозку і психічних функцій, висвітливши існуючі теорії та концепції в нейропсихології. Розкрити сутність синдромного аналізу порушень ВПФ.

Література:

1. Бурачак Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія. – К.: КНТ, 2016. – 369 с.
5. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
6. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
7. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.

8. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Дослідження проблеми взаємозв'язку мозку і психічних функцій: локаліцизм, антилокалізаціонізм, еkleктична концепція і теорія системної локалізації вищих психічних функцій.
2. Поняття про елементарні та вищі психічні функції.
3. Теорія динамічної локалізації ВПФ у корі великих півкуль по О.Р. Лурія. Концепція про три основні структурно-функціональні блоки мозку.
4. Теорія функціональних систем по П.К. Анохіну – її значення для пояснення нейрофізіологічних механізмів ВПФ.
5. Синдромний аналіз порушень ВПФ.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Загальні та специфічні ознаки фізіологічних і психічних функцій як функціональних систем».
3. Охарактеризуйте рівні аналізу нейропсихологічних факторів.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ СИМПТОМИ ТА СИНДРОМИ НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИХ ПОРУШЕНЬ

Практичне заняття № 4

Тема 2.1. Порушення ВПФ за локальних уражень аналізаторних систем.

Мета. Засвоїти знання щодо порушення ВПФ за локальних уражень аналізаторних систем та нейропсихологічної діагностики дітей, які мають такі ураження.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики / Ю. В. Коломієць // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2011. - Вип. 17. - С. 95-98.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
9. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New

York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Сенсорні зорові порушення. Види агнозій.
2. Нейропсихологічна діагностика порушень зорового гнозису в дітей.
3. Сенсорні порушення роботи слухової системи.
4. Нейропсихологічна діагностика порушень слухового гнозису в дітей.
5. Сенсорні порушення роботи шкірно-кінестетичного аналізатора.
6. Нейропсихологічна діагностика шкірно-кінестетичних гностичних розладів у дітей.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Основні принципи будови слухового аналізатора».
3. Зазначте особливості нейропсихологічної діагностики агнозій у дитячому віці.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 5

Тема 2.2. Порушення довільних рухів та дій. Проблема апраксії.

Мета. Засвоїти знання щодо порушення довільних рухів і дій та розкрити проблему апраксії в нейропсихології. Засвоїти особливості нейропсихологічної діагностики апраксії у дитячому віці.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики / Ю. В. Коломієць // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2011. - Вип. 17. - С. 95-98.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
9. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Довільні рухи та дії. Аферентні та еферентні механізми довільного рухового акта.
2. Первинна моторна кора. "Руховий чоловічок" за Пенфільдом.
3. Порушення рухів за ураження різних рівнів рухової системи.
4. Апраксії та їх види за О.Р. Лурія.
5. Особливості нейропсихологічної діагностики апраксій у дитячому віці.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Розглянути та проаналізувати Концепцію М.О.Бернштейна про рівневу організацію рухів як основу формування нейропсихологічних уявлень про мозкові механізми довільних рухів.
3. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 6

Тема 2.3. Порушення мовлення за локальних уражень головного мозку. Афазія.

Мета. Засвоїти знання щодо порушення мовлення за локальних уражень головного мозку та розкрити проблему афазії в нейропсихології. Проаналізувати методи дослідження афазій у нейропсихології дитячого віку

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики / Ю. В. Коломієць // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2011. - Вип. 17. - С. 95-98.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Шеремет М. К. Нейропсихологічні засади формування мовлення у дітей із ТПМ / М. К. Шеремет, Ю. В. Коломієць // Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. - 2012. - Вип. 3. - С. 384-393.
9. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
10. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Психологічна структура мовлення.

2. Периферичні та центральні механізми мовлення. Аферентні та еферентні ланки мовленнєвої системи.
3. Афазія як системне порушення. Відмінність від інших мовленнєвих розладів (дизартрії, алалії, логоневрозів та інших).
4. Порушення різних видів мовленнєвої діяльності за різних форм афазії.
5. Методи дослідження афазій у нейропсихології дитячого віку.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Мовленнєві зони» кори лівої півкулі мозку (у праворуких)».
3. Зазначте роль правої півкулі мозку в організації мовленнєвої діяльності.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 7

Тема 2.4. Порушення пам'яті, уваги, мислення та емоційної сфери за локальних уражень головного мозку.

Мета. Засвоїти знання щодо порушення пам'яті, уваги, мислення та емоційної сфери за локальних уражень головного мозку. Проаналізувати нейропсихологічні методи дослідження пам'яті та уваги у дітей.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Коломієць Ю. В. До питань нейропсихологічної діагностики / Ю. В. Коломієць // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2011. - Вип. 17. - С. 95-98.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
9. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Порушення пам'яті: амнезії, гіпермнезії, гіпомнезії, парамнезії. Модально-неспецифічні та модально-специфічні порушення пам'яті.
2. Нейропсихологічні методи дослідження порушень пам'яті у дітей.
3. Модально-неспецифічні та модально-специфічні порушення уваги.

4. Методи дослідження порушень уваги у дітей в нейропсихології.
5. Порушення наочно-образного та вербально-логічного мислення у клініці локальних уражень головного мозку.
6. Порушення емоційно-особистісної сфери за уражень лобових часток мозку та інших мозкових структур у дітей.
7. Нейропсихологічний підхід до вивчення емоцій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Нейрофізіологічні основи уваги».
3. Схарактеризуйте «Корсаковський синдром».
4. У словник виписати визначення основних термінів.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ

Практичне заняття № 8

Тема 3.1. Порушення психіки при нейропсихологічних захворюваннях.

Мета. Засвоїти знання щодо порушення психіки при нейропсихологічних захворюваннях.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія. – К.: КНТ, 2016. – 369 с.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
9. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Передумови формування нейропсихологічних захворювань.
2. Нейропсихологічне реагування на хворобу.
3. Типи нейропсихологічного реагування.
4. Місце психічного фактору в нейропсихологічній патології.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Законспектувати питання: «Проблема розвитку та розпаду вищих психічних функцій».

3. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 9

Тема 3.2. Психологічні особливості та порушення психіки у дітей із нейропсихологічними захворюваннями

1. **Мета.** Засвоїти знання щодо нейропсихологічних закономірностей розвитку та психологічних особливостей хворих дітей при нейропсихологічних порушеннях.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование ребенка в нейропсихологии. – К.: Вища школа, 2014. – 176 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Галецька І.І. Основи нейропсихології : навч. посіб. / І.І. Галецька. – Львів, 2003. – 317с.
4. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія. – К.: КНТ, 2016. – 369 с.
5. Полещук, С.В. Скринінгове нейропсихологічне дослідження старших дошкільників з психофізичними вадами в умовах дитячого будинку / І. П. Анікіна, С.В. Полещук // Збірник наукових праць. Серія: соціально-педагогічна / Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; за ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Кам'янець-Подільський: Медобори.– 2013.– Вип. 23, ч.1. – С. 8-15.
6. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування (нейропсихологічний супровід): монографія / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2008 – 299 с.
7. Чабан О.С. Нейропсихологія / О.С. Чабан, М.М. Гуменюк, В.А. Вербенко. – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига, 2014. – 92 с.
8. Alexander R. Luria. Higher cortical functions in man. (Originally published by Moscow University Press, 1962.) Translated by Basil Haigh. New York: Basic Books, 1966, 656p.
9. Alexander R. Luria. The working brain. An introduction to neuropsychology. New York: Basic Books, 1976, 400p.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-7 бали;
- завдання для самостійного виконання 1 – 4,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Нейропсихологічні закономірності розвитку.
2. Особливості нейропсихологічних синдромів при локальних ураженнях головного мозку у дітей.
3. Основні прояви нейропсихологічних порушень у дітей.
4. Психологічні особливості хворих дітей при нейропсихологічних порушеннях.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Окреслити об'єктивні проби, спрямовані на виявлення галюцинацій органічного генезу.
3. У словник виписати визначення основних термінів.

Питання до заліку

1. Поняття про нейропсихологію як науковий напрям. Предмет, методи дослідження та задачі нейропсихології. Зв'язок нейропсихології з іншими науками.
 2. Історія становлення нейропсихології як наукового напрямку. Значення робіт О.Р.Лурія та інших вчених для становлення нейропсихології.
 3. Напрями сучасної нейропсихології.
 4. Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій (ВПФ) Вузкий локаліціонізм та антилокаліціонізм.
 5. Поняття про елементарні та вищі психічні функції (ВПФ). Порівняльна характеристика фізіологічних та психічних функцій.
 6. Значення теорії функціональних систем за П.К.Анохіним для пояснення нейрофізіологічних механізмів ВПФ.
 7. Концепція О.Р. Лурія про три основні структурно-функціональні блоки.
 8. Характеристика першого (енергетичного) функціонального блоку мозку. Закони його роботи, джерела активації кори великих півкуль.
 9. Характеристика другого функціонального блоку мозку. Закони його роботи. Первинні, другорядні, третинні зони кори великих півкуль.
 10. Характеристика третього функціонального блоку мозку.
 11. Загальний план будови великих півкуль головного мозку людини. Сіра і біла речовина великих півкуль, особливості топографії.
 12. Кора великих півкуль. Еволюція кори. Поняття про давню, стару та нову кору.
 13. Особливості будови та функцій часток великих півкуль. Борозни та звивини.
 14. Мікроструктура кори великих півкуль. Вертикальна та горизонтальна організація.
 15. Підкіркові (базальні) ядра великих півкуль, їх локалізація та функції, зв'язки з корою великих півкуль. Ефекти ушкодження.
 16. Поняття про міжпівкульну асиметрію великих півкуль та її морфологічні основи. Функціональна асиметрія мозку.
 17. Міжпівкульна взаємодія. Міжпівкульні зв'язки. Синдром «розщепленого мозку».
 18. Проблема ліворукості. Специфіка нейропсихологічних синдромів у ліворуких.
 19. Методи клінічного дослідження та оцінки асиметрії великих півкуль.
 20. Поняття порушення вищих психічних функцій. Проблема їхньої класифікації.
- Загальна характеристика агнозій.
21. Основні принципи будови зорового аналізатора.
 22. Сенсорні зорові розлади.
 23. Порушення зорового гнозису за уражень вторинних кіркових полів. Види зорових агнозій.
 24. Нейропсихологічне дослідження зорового гнозису.
 25. Основні принципи будови шкірно-кінестетичного аналізатора. Види загальної чутливості, їх рецепторні апарати, провідні шляхи.
 26. Первинна тім'яна кора. Соматотопічна організація шкірно-кінестетичного аналізатора. "Сенсорний чоловічок" Пенфільда.
 27. Сенсорні порушення роботи шкірно-кінестетичного аналізатора.
 28. Нижньотім'яний синдром. Види тактильних агнозій: предметна (астереогноз), літерна, цифрова (тактильна алексія), агнозія пальців (синдром Герстмана), агнозія текстури об'єкта.
 29. Верхньотім'яний синдром. Порушення "схеми тіла".
 30. Нейропсихологічне дослідження тактильного гнозису.
 31. Основні принципи будови слухового аналізатора. Дві слухові функціональні системи: немовленський та мовленський слух.
 32. Сенсорні порушення роботи слухової системи за ураження периферичної, підкіркової та кіркової ланок слухового аналізатора.

33. Гностичні слухові порушення за ураження вторинних кіркових полів. Види слухових агнозій.
34. Організація рухів. Концепція М.О.Бернштейна про рівневу організацію мозкових механізмів рухової системи.
35. Аферентні та еферентні механізми довільного рухового акта.
36. Пірамідна система та екстрапірамідна системи. Основні принципи будови та ефекти ушкодження.
37. Апраксії. Класифікація апраксій за О.Р. Лурія.
38. Нейропсихологічні методи дослідження порушень праксису.
39. Нейрофізіологічна характеристика мовлення. Сенсорні та моторні центри усного та писемного мовлення, їх локалізація та функції.
40. Афазія. Відмінність від інших мовленнєвих розладів (дизартрії, алалії, логоневрозу та інших).
41. Класифікація афазій за О.Р. Лурія.
42. Порушення аферентних ланок мовленнєвої функціональної системи (аферентні афазії). Еферентні афазії.
43. Психологічна організація процесів пам'яті. Види, форми пам'яті.
44. Модально-неспецифічні та модально-специфічні порушення пам'яті. Порушення пам'яті як мнестичної діяльності.
45. Психологічна структура уваги. Форми уваги.
46. Модально-неспецифічні та модально-специфічні порушення уваги за уражень різних аналізаторних систем.
47. Психологічна структура мислення. Мислення як діяльність. Види мислення
48. Порушення мислення за локальних уражень головного мозку.
49. Порушення емоційно-особистісної сфери за локальних уражень мозку.
50. Поняття про нейропсихологічні симптоми, синдроми та фактори. Синдромний аналіз.
51. Властивості нервової системи, що забезпечують механізми компенсації порушених функцій.
52. Особливості нейропсихологічних синдромів при локальних ураженнях головного мозку у дітей.
53. Нейропсихологічне реагування на хворобу. Типи нейропсихологічного реагування.
54. Місце психічного фактору в нейропсихологічній патології.
55. Психологічні особливості хворих дітей при нейропсихологічних порушеннях.
56. Нейропсихологічні закономірності розвитку.
57. Передумови формування нейропсихологічних захворювань.
58. Основні прояви нейропсихологічних порушень у дітей.